

“ Tisto, kar me morda še v največji meri fascinira pri filmu in tisto, pred čemer so se mi prav vsakič, preden sem se lotila filmskega projekta, zašibila kolena, je ta velika, gromozanska odgovornost, ki ti jo na pleča nalaga film. Vseskozi se moraš zavedati, da popravnega izpita ni – ko je enkrat posneto, ni več spreminjanja. To je tisto prekletstvo, a tudi čarobnost, čar filma. Mislim, da me je film prav s tem začaral in da sem mu za vedno pustila svoje srce. ”

Alenka Bartl, iz intervjuja z Denisom Valičem, *Katalog FSF*, 2012

Podnapisi k skicam in fotografijam:

1. Kostumska skica za film **Umetni raj** (Karpo Godina, 1990)
2. Kostumska skica za film **Strah** (Matjaž Klopčič, 1974)
3. Kostumska skica za film **Idealist** (Igor Pretnar, 1976)
4. Fotografija iz filma **Iskanja** (Matjaž Klopčič, 1979)
5. Fotografija iz filma **Do konca in naprej** (Jure Pervanje, 1990)

BADJUROVA NAGRADA
ZA ŽIVLJENJSKO DELO
2012

Alenka
Bartl

produkcija: Slovenska kinoteka
uredila: Metka Dariš
kostumske skice in fotografije iz filmov: arhiv Slovenske kinoteke
portret Alenke Bartl: Tone Stojko
oblikovanje in priprava za tisk: Kinetik
tisk: Collegium Graphicum
izdelava razstavnega panoja: Siar
september 2012

zahvale: Ivo Svetina, Francka Slivnik, Tone Stojko, Slavko Hren, Denis Valič

Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev in Slovenski filmski center nagrado Metod Badjura za življenjsko delo v letu 2012 podelujeta gospe ALENKI BARTL PREVORŠEK in sicer za njeno izjemno avtorsko delo na področju filmske kostumografije, ki ga je ustvarila v nadvse plodnih 54-ih letih dela pri slovenskem filmu.

Svoj kostumografski debi je Alenka Bartl udejanjila leta 1954, v celovečernem filmu **Greh** režiserja Františka Čapa, ko so jo odgovorni pri Triglav filmu kot prvo diplomirano kostumografko z diplomom Akademije uporabnih umetnosti (smer kostumografija) v Beogradu, povabili k sodelovanju. Kasneje je Bartlova ustvarila še kostumografije za 20 celovečernih igranih filmov, 10 televizijskih dram in filmov, 3 televizijske nadaljevanke (**Dekameron, Slike iz leta 1941, Kiklop**), za 3 televizijske baletne predstave in opero, ter nekaj priredb slovenskih gledaliških dram.

Ustvarjalno in umetniško delo Alenke Bartl je še v največji meri zaznamovalo kreativno sodelovanje z režiserjem Matjažem Klopčičem, s katerim sta posnela 6 celovečernih kinematografskih filmov (**Sedmina, Strah, Vdovstvo Karoline Žašler, Iskanja, Dediščina, Moja ata socialistični kulak**) in 4 televizijske filme (**Zadnja šolska naloga, Nori malar, Črna orhideja, Gospodična Mary**). Tako kot Klopčičevi filmi so tudi njene vrhunske kostumografije doživele številna priznanja na svetovnih filmskih festivalih, vključno z Berlinom in Cannesom. *"Iskanja so pravzaprav eden mojih najljubših filmskih projektov in še danes sem vesela, da sem lahko sodelovala pri njem. To je razmišljanje o lepoti, o umetnosti ... Slika je čudežna. Po Tizianu ... Jaz sem želela, da sam kostum ni prevladoval v ambientu Benetk, da ni v prvem planu, da je nevsiljivo kostumografsko na igralca, ki ima glavno vlogo ..."*

Bartlova je po dvakrat sodelovala tudi s Francetom Štiglicem (**Pastirci, Praznovanje pomladi**), Juretom Pervanjem (**Do konca in naprej, Triangel**) in Igorjem Pretnarjem (**Pet minut raja, Idealist**). Slednji je z delom **Pet minut raja** zmagal na festivalu jugoslovanskega filma v Pulju, **Idealist** pa je bil nagrajen tudi na festivalu v Moskvi. Na festival v Cannes se je Bartlova znova vrnila z odlično kostumografijo iz **Umetnega raja** Karpa Godine, kjer je s kostumom okarakterizirala tudi velikega svetovnega režiserja Fritza Langa in ob njem še pionirja slovenskega filma Karola Grossmana.

Sodelovala je pri eni največjih uspešnic slovenskega filma, delu **To so gadi** Jožeta Bevca; nato pri **Krču** Boža Šprajca, **Kiklopu** hrvaškega režiserja Antuna Vrdoljaka, pri epizodi **Slovo Andreja Vitužnika**, ki jo je Jane Kavčič prispeval za omnibus **Tri zgodbe**, in nenazadnje tudi pri črno-beli melodrami iz kmečkega življenja, **Luciji** Franceta Kosmača.

Kostumi Alenke Bartl so vedno vrhunski in izrazito avtorski, ne glede na to, ali je v filmu predstavljena zgodovinska ali sodobna tematika, ali v njem prevladuje realizem ali fantazijska dimenzija, ali gre za umetniški ali žanrski film. Njeni kostumi so vedno ravno prav opazni in hkrati neopazni. Kostum je pri njej vedno v funkciji filma in igralca ter njegove vloge, nikoli ni namenjen samemu sebi in razkazovanju.

"Kostumograf ni modni kreator! Ne snuje večernih, športnih, delovnih oblačil po napotkih centrov iz Pariza, Londona, Rima, temveč fiksira predstavo o Ofeliji in Jacinti, o Cyranoju, Don Juanu ali Kačurju ali kakšni sodobni vlogi," pravi Bartlova in nadaljuje: *"Res je, da se prav nikdar nisem držala historičnosti, ampak sem poskušala s svojim videnjem časa, vloge, dramaturgije, režije in vsega tega, kar je pisalo v scenariju. Vse sem poskušala narediti zelo avtorsko, zelo svobodno."*

Alenka Bartl je orala ledino na svojem področju avtorskega ustvarjanja. Kostumografijo kot stroko in poklic je utemeljevala tudi teoretično. Postavila je temelje slovenski katedri za kostumografijo. Več desetletij je kot pedagoginja in profesorica na AGRFT svoje izkušnje in znanje posredovala novim generacijam režiserjev in dramaturgov ter pri tem kot mentorica za kostumografijo sodelovala tudi pri nastajanju številnih študentskih filmov.

Poučevala je tudi na Šoli za oblikovanje ter na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Filmskim kostumografkam in kostumografom je izbojevala pravico do priznanja avtorskega dela: od zapisa na filmskih plakatih do uveljavitve kostumografije kot samostojne kategorije pri podeljevanju nagrad in priznanj (na primer na Festivalu jugoslovanskega igranega filma v Pulju, kjer je kar trikrat prejela zlato areno za kostumografijo).

Alenka Bartl je bila izjemno ustvarjalna tudi v gledališču, saj je tekom svoje kariere ustvarila kostumografije za več kot 500 gledaliških in operno-baletnih predstav. Velikokrat je bila nagrajevana, med drugim tudi s Prešernovo nagrado za življenjsko delo s področja kostumografije v letu 1989. Z nagrado Metod Badjura za življenjsko delo se slovenska filmska stroka priklanja izjemnemu avtorskemu prispevku Alenke Bartl, filmske kostumografke in pedagoginje.

Iskrene čestitke!

Komisija za podelitev nagrade Metod Badjura za življenjsko delo 2012
(Dunja Klemenc, Denis Valič, Filip Robar-Dorin, Miha Hočevar, Maja Weiss, predsednica)

